

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Miten ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa?

Seurantaryhmän kokous 24.1.2024
Kari Korhonen

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa?

Ajatuksia keskustelun pohjaksi

- Nykyistä rahoitusmallia on kritisoitu monimutkaiseksi ja läpinäkymättömäksi ja vastaavasti haku- ja päätöksentekoprosesseja työllistäviksi ja ennakoivia vaikeuttaviksi
- **Voisiko** haku- ja päätösprosesseja yksinkertaistaa mm. seuraavasti?
  - Valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi vuodesta 2026 alkaen laskennallisesta perusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta (sisältäen nykyisen strategiarahoituksen ja muun harkinnanvaraisen rahoituksen, ml. lisätalousarviot)
  - **Laskennallinen perusrahoitus** tarkoittaisi jatkossa opiskelijavuosien, tutkintojen, tutkinnon osien osaamispisteiden, työllistymisen ja jatko-opiskelun sekä opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella kohdennettavaa rahoitusta ja se **kohdennettaisiin kokonaisuudessaan toteutuneisiin suoritteisiin perustuen** ilman nykymuotoista tavoitteellisten opiskelijavuosien hakua ja kohdennuksesta päättämistä
  - **Kaikki muu** ammatillisen koulutuksen määrärahaan sisältyvä rahoitus kohdennettaisiin **harkinnanvaraisena rahoituksena**. Talousarviossa päätettäisiin vuosittaisesta harkinnanvaraisena jaettavasta osuudesta tarkoituksenmukaisella tarkkuustasolla; selvitysosassa esitettäisiin tarkempi rahoituksen kohdentamissuunnitelma
  - **Laskennallinen perusrahoitus** myönnettäisiin koulutuksen järjestäjälle **yhdellä suoritepäätöksellä** ennen varainhoitovuoden alkua
  - Ammatillisen koulutuksen valtion-osusrahoitus maksettaisiin jatkossakin ammatillisen koulutuksen **järjestäjille yleiskatteisena**

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa? Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Jos laskennallinen perusrahoitus olisi jatkossa kokonaisuudessaan toteutuneisiin suoritteisiin perustuvaa, niin tarvittaisiinko rahoituksen perusteeksi useamman kuin yhden vuoden suoritteet, esim. kahden vuoden keskiarvo
- Tämä tasaisi vuosittaista vaihtelua ja satunnaisuuden vaikutusta, millä voi olla varsinkin pienemmille järjestäjille merkitystä
- Jotta käytössä olisi kuitenkin varainhoitovuoteen nähden riittävän reaaliaikaiset tiedot, niin olisiko tarkoituksenmukaista siirtyä käyttämään kalenterivuoden sijasta ajanjakson 1.7 – 30.6 tietoja, kuten tällä hetkellä jo opiskelija- ja työelämäpalautteessa käytetään
- Vuoden 2026 rahoituksessa esim. tutkintojen ja tutkinnon osien osalta ajanjaksoon 1.7 – 30.6 ja kahden peräkkäisen vuoden keskiarvoon siirtyminen tarkoittaisi, että kun nykyisessä rahoitusmallissa käytettäisiin kalenterivuoden 2024 tietoja, niin jatkossa käytettäisiin kalenterivuoden 2024 lisäksi sekä puolivuotta uudempaa (1.1 – 30.6.2025) että puolivuotta vanhempaa tietoa (1.7 – 31.12.2023)
- Jos myös opiskelijavuosien osalta siirryttäisiin täysin toteumiin perustuvaan rahoitukseen, niin olisiko kuitenkin epätarkoituksenmukaisen kilpailun välttämiseksi oltava jonkinlainen järjestäjäkohtainen enimmäismäärä, johon saakka rahoitusta voisi saada, näin oppivelvollisuuden ulkopuolella olevien osalta, enimmäismäärää olisi tietyin ajoin tarkistettava

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa?

Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Hallitusohjelman mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia uudistetaan. Koulutuksen järjestäjien kannustimia vahvistetaan siten, että opiskelijat suorittavat opintoja, valmistuvat, työllistyvät ja siirtyvät jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen
- Tätä voitaisiin edistää pienentämällä opiskelijavuosirahoituksen osuutta ja nostamalla tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden sekä työllistymisen ja jatko-opiskelun osuutta
- **Voisiko** laskennallisen perusrahoituksen osat ja rahoitusosuudet olla esim. seuraavat?
  - Toteutuneet opiskelijavuodet 50 % (nykyisin tavoitteelliset opiskelijavuodet 70 %)
  - Tutkinnon osat ja tutkinnot 30 % (nykyisin 20 %)
  - Työllistyminen ja jatko-opiskelu 18 % (nykyisin 7 %)
  - Opiskelijapalaute 1 % (nykyisin 1,5 %)
  - Työelämäpalaute 1 % (nykyisin 1,5 %)
- Jos työllistymisen painoarvoa lisätään merkittävästi, niin miten varmistetaan, että koulutus kohdentuu niille, jotka sitä eniten tarvitsevat? Ammatillisen koulutuksen ensisijaisena tavoitteena pitäisi jatkossakin olla työntekijäammattien osaamistarpeeseen vastaaminen
- Olisiko työllistymistä koskevassa rahoitusosuudessa annettava nykyistä enemmän painoarvoa ennen koulutuksen alkamisesta ei työllisinä olleiden työllistymiselle verrattuna työllisinä olleisiin?

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa?

Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Hallitusohjelman mukaan vaikuttavuusrahoituksen mittaristoa kehitetään ja sen seuranta ajantasaistetaan
  - Rahoituksessa käytetyt työllistyminen ja jatko-opiskelutiedot saadaan Tilastokeskuksen työssäkäynti- ja opiskelijarekistereistä. Tällä hetkellä TK kehittää työssäkäyntirekisteriään Kansallista tulorekisteriä hyödyntäen, josta se saa reaaliaikaista tietoa mm. työllisten ja työttömien määrästä kuukausitasolla
  - Ministeriön tavoitteena on, että TK saisi uudistettua työssäkäyntitilastoaan ajantasaisemmaksi ja sisällöltään sellaiseksi, että se mahdollistaisi työllistyminen- ja jatko-opiskelumittarin kehittämisen
  - Jos TK saa kehitettyä rekistereitään, niin mittariston kehittäminen voisi tarkoittaa mm. sitä, että työllistymistä tarkasteltaisiin nykyisen vuoden lopun tilanteen sijasta pitemmältä ajanjaksolta
  - Lisäksi tavoitteena olisi, että tietojen ajantasaisuudessa päästäisiin nykyistä 1,5 tuoreempaan tietoon (ideaali tilanne), mikä tarkoittaisi, että käytettäisiin tarkasteluissa 1.7 – 30.6 välisen ajankohdan tietoja, mutta vähintäänkin vuotta uudempaan tietoon kuin nykyisin, jos jatkossakin käytettäisiin kalenterivuoden tietoja
  - Keskustelut TK:n kanssa ovat kuitenkin vielä kesken, joten edellä kerrotun osalta tähän liittyy epävarmuutta

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa? Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Hallitusohjelmassa on kirjaus erityisesti oppivelvollisten opetuksen ja ohjauksen varmistamisesta
- Ja toiseksi kirjaus, jonka mukaan koulutuksen järjestäjille luodaan kannusteita ohjata opiskelijoita suorittamaan tutkintoja pienempiä osaamiskokonaisuuksia, joilla vastataan jatkuvan oppimisen edellytysten vahvistamiseen ja alueelliseen työvoimatarpeeseen
- **Olisiko** nämä hallitusohjelmakirjaukset huomioitavissa rahoitusmallissa mm. seuraavasti?
  - Koko tutkinnoista saisi rahoitusta vain oppivelvollisten ja vailla toisen asteen tutkintoa olevien osalta
  - Kaikkien opiskelijaryhmien osalta huomioitaisiin kuitenkin nykyiseen tapaan tutkinnon osien osaamispisteet, niin koko tutkintoa kuin pelkkiä tutkinnon osia suorittavien osalta
  - Muutos nykytilaan olisi se, että koko tutkinnosta ei enää saisi erikseen rahoitusta perusasteen jälkeisen tutkinnon omaavista. Toiseksi ylioppilastutkinnon omaavista ei myöskään saisi enää rahoitusta, vaikka tällä hetkellä heistä on tullut rahoitusta samalla painotuksella kuin pelkän perusasteen varassa olevista

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa? Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Nykyistä rahoitusmallia on kritisoitu monimutkaiseksi, läpinäkymättömäksi ja ohjausvaikutukseltaan heikoksi
- **Voisiko** rahoitusmallia yksinkertaistaa ja parantaa ohjausvaikutusta mm. seuraavilla toimenpiteillä?
  - Keskitettäisiin kustannusvaikutuksia tasaavat painotus- ja korotustekijät opiskelijavuosirahoitukseen
  - Tämä tarkoittaisi, että tutkintojen ja tutkinnon osien rahoituksesta poistuisi kustannusryhmäpainotus, samoin erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen korotus
  - Nämä muutokset, mm. vaativan erityisen tuen korotuksen osalta, otettaisiin huomioon täysimääräisesti opiskelijavuosirahoituksessa
  - Koko tutkintoja painotettaisiin edelleen pohjakoulutuksen perusteella
  - Työllistymisessä ja jatko-opiskelussa ei ole nytkään käytössä kustannuksia tasaavia kertoimia, ainoastaan painotus sen mukaan, oliko työllinen vai ei-työllinen ennen koulutuksen aloittamista, ja onko kyse koko tutkinnon vai pelkkiä tutkinnon osia/osan suorittaneiden työllistymisestä ja jatko-opiskelusta, nämä säilyisivät

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa? Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Laadukas toisen asteen koulutus kaikille raportissa (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:31) ehdotettiin alla olevien kertoimien poistamista ja perusteita poistamiselle. **Voisiko** täältä pohjalta jatkaa yksinkertaistamista?
  - Tutkintotyyppi
  - Työvoimakoulutus
  - Henkilöstökoulutus
  - Muu ammatillinen koulutus (täydentävä ja syventävä)
  - Näitä yhdistää, että se näiden painoarvo rahoituksesta on hyvin pieni
  - Tutkintotyyppikertoimella otetaan ammatti- ja erikoisammattitukinnoissa rahoitusta alentavasti huomioon se, että näissä koulutuksissa koulutuksen järjestäjillä on mahdollisuus kerätä opiskelijamaksua, rahoitusta alennetaan kaikkien at- ja eat-koulutusten osalta saman suuruisesti, vaikka tosiasiasa eri koulutuksissa on hyvin erilaiset edellytykset kerätä opiskelijamaksuja
  - Yksinkertaistamisen lisäksi tutkintotyyppikertoimen poisto voisi kannustaa tarjoamaan lyhyempikestoisia ammattitutkintoja pitempikestoisten perustutkintojen asemasta silloin kun tämä mahdollista
  - Jos tutkintotyyppikerroin poistettaisiin, niin samalla pitäisi ottaa kantaa siihen voiko opiskelijamaksuja edelle kerätä, jos voisi niin, minkä tasoisena

Miten rahoitusmallia voidaan selkeyttää ja sen ohjausvaikutuksia vahvistaa? Ajatuksia keskustelun pohjaksi.

- Jos tutkintotyyppikerroin poistettaisiin, niin samalla poistettaisiin työvoimakoulutuksen kerroin, koska tämän kertoimen ainoa peruste on kompensoida työvoimakoulutuksena järjestetyissä at- ja eat-koulutuksissa se, että myös niissä tutkintotyyppikertoimella alennetaan rahoitusta, vaikka niissä ei voida periä opiskelijamaksuja
- Marginaalisen osuuden lisäksi henkilöstökoulutuksen rajanveto kokonaan valtionosuudella rahoitettuun koulutukseen on jossain määrin epäselvä
- Samoin muun ammatillisen koulutuksen (syventävä ja täydentävä koulutus) rajanveto tutkintokoulutukseen on jossain määrin epäselvä, ennen kaikkea ns. korttikoulutusten osalta, muuhun ammatilliseen koulutukseen sisältyviä korttikoulutuksia on tarjolla myös markkinahintaisesti,
- Ylipäätään muu ammatillinen koulutus on kokonaisuudessaan hyvin heterogeeninen joukko, jolloin yksittäisten koulutusten rahoituksen kustannusvastaavuutta on vaikea arvioida
- Lisäksi voitaisiin arvioida eräiden muidenkin kertoimien, kuten työllistymisen ja jatko-opiskelun järjestäjäkohtaisen kertoimen sekä työllistymisen aluekertoimen, tarpeellisuutta
- Samoin opiskelijavuosiin perustuvan rahoituksen osalta kustannusryhmän opiskelijavalmiuksia tukeva opinnot kertoimen poistamista